

Nowy

Kurjer Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki

Niedziela, dnia 6 maja 1917 r.

TEATR POLSKI, Cegielniana Nr. 63.

W niedzielę, 6, poniedziałek, 7 wtorek, 8 i środę 9 maja 1917 roku, punktualnie o godz. 7 i pół wiecz.

gościnne występy K. KAMINSKIEGO

„Prokurator Hallers“ szt. w 4 akt. Lindau'a

W niedzielę, dnia 6 maja o godzinie 3 po południu

„Łódź podwodna“ szt. w II akt. A. Moreux'a i A. J. Perard'a

„Piosnki Tyrolskie“ operetka w 1 akc. Koschat'a

We wtorek, 8 maja r. b. o godzinie 3 po południu **BADYLE I PAKI** szt. szkoln w 4 akt. K. Bleszyńskiego

Przesilenie gabinetowe.

Na tle ostatniego przesilenia gabinetowego w monarchji austro-węgierskiej prasa neutralna podaje ciekawe wiadomości. Ministrowie Baernreither i Urban, piszą dzienniki szwajcarskie, dlatego podali się do dymisji, że rząd hr. Clam-Martinitza nie uwzględnił postulatów radykalnych stronnictw niemieckich, zgrupowanych pod wodzą piosła Wolfa. Stronnictwa te jakoby żądały narzucenia w drodze pozakonstytucyjnej języka niemieckiego, jako państwowego ludom Przedlitawji; podziału Czech na okręgi językowe, reformy regulaminu parlamentu austriackiego, uniemożliwiającej obstrukcję mniejszości.

Rząd hr. Clam-Martinitza nie ustąpił jednak przed pogrózkami radykalnych stronnictw niemieckich, do których przyłączyło się podobno i centrum Rady państwa, dotychczas umiarkowane. Rząd wyszedł z zasady, że w dobie obecnej, gdy na całym świecie rozlega się hasło obrony matych narodów przed uciskiem i zapewnienia swobodnego kulturalnego rozwoju, a o ile to możliwe, samodzielnego bytu politycznego, decyzja podobna byłaby nie na miejscu. Rząd oświadczył stanowczo, że przed zwolnieniem parlamentu, postanowieniem nieodwołalnym na dzień 30 maja r. b., żadne z żądań radykalnych stronnictw niemieckich nie może być spełnione, bo nie pozwalają na to najżywniejsze interesy monarchji, której konstytucja zastrzega wszystkim ludom w skład jej wchodzących jednakże prawa, tudzież poszanowanie ich odrębności politycznych i kulturalnych, ich narodowości, praw i obyczajów.

Na ostatniem posłuchaniu stronnictw niemieckich u cesarza Karola, deputaci ich dowiedzieli się, że monarcha wzywa ich do gorliwej pracy parlamentarnej i dobrej ich woli powierza ogólne dobro państwa w tak bardzo krytycznej chwili. Deputaci odeszli zadowoleni tembardziej, iż rząd hr. Clam-Martinitza obiecał im uporządkowanie kwestji językowej, aczkolwiek uczynił to w mglistych przesłankach.

Do otrzeźwienia radykalnych stronnictw niemieckich w ich antislawiańskiej polityce przyczyniły się artykuły prasy krajów neutralnych, omawiające ostatnie przesilenie austriackie.

Głosy tej prasy podało do publicznej wiadomości c. k. biuro kores-

pondencyjno telegraficzne, organ wysoco półurzędowy, który zaopatrzył je w swoje komentarze, oświetlając i przytem, co się teraz w świecie dzieje co jest treścią polityki wewnętrznej Austro-Węgier...

„Journal de Geneve“ utrzymuje, że w sferach politycznych Londynu i Paryża panuje obecnie pogląd przychylny dla Austro-Węgier i że wierzą tam w szczerą intencję pokojowych młodego cesarza. „Baseler National Zeitung“ dowodzi znów, że cele wojenne koalicji, wyrażające się w prawie matych narodów stanowienia samych o sobie zgodne są z celami Austro-Węgier. Co więcej c. k. biuro korespondencyjne powtarzając artykuł gazety „Baseler National Zeitung“ dodaje, że interesy Austro-Węgier bynajmniej nie są w sprzeczności z interesami Angliji i Francji a polityka Austrii bynajmniej niema zamiaru uszczuplać praw któregokolwiek ze swych ludów.

St. Łp.

Szląsk Cieszyński.

Szląsk Cieszyński, inaczej Księstwo Cieszyńskie, stara piastowska dzielnica od roku 1292 do roku 1625 tworzyła Księstwo dzielne. Jest to kraj niemiecki, liczący ogółem tylko 40 mil kwadratowych, na których żyje około 800000 mieszkańców, z których przeszło połowa należy do narodowości polskiej. Resztę stanowią czesi i niemcy. Z miast Księstwa do celniejszych należą Cieszyn, stolica kraju, liczący 12000 mieszkańców, siedziba władz krajowych, posiada dwa gimnazja, z których jedno polskie. Do tej-że kategorii miast należą Bielsk (Biała) i Jabłonków, Frischstadt, Frydek i Ostrawa polska. Wsi liczy księstwo 265.

Za czasów swej samodzielności Szląsk Cieszyński przez czas dłuższy pozostawał pod protektoratem Czech. Przeszedłszy w roku 1625 pod panowanie Austrii stał się lennem arcyksiążąt austriackich z rodziny cesarskiej. Ostatnio przeszedł do rąk Arcyksięcia Karola, po którym odziedziczył je na prawie lennem jego syn Albrecht.

Księstwo Cieszyńskie stanowi osobny obwód pod względem prawnopństwowym w kompleksie krajów raskuskich i wysła postów do Rady państwa we Wiedniu, którzy zawsze łączą się z Kołem polskiem.

Po zaprowadzeniu rządów konstytucyjnych w Austro-Węgrzech, świadomość narodowa wśród ludu pol-

skiego poczęła się rozradzać silnie, dzięki mrówczej pracy wybitnych działaczy patryjotów, wśród których najwięcej zasług położył ks. Londzin, poseł do Rady państwa.

Na jednym z ostatnich posiedzeń parlamentarnego Koła polskiego we Wiedniu, złożył on oświadczenie, że wobec zamierzonego wyodrębnienia Galicji położenie ludu polskiego na Szląsku Cieszyńskim stało się groźne.

Ludność polska na Szląsku silnie jest zaniepokojoną w tej sytuacji i apeluje do Koła polskiego, jako jedynej oficjalnej reprezentacji narodowej polskiej w monarchji habsburskiej, by o ludności polskiej w ziemi cieszyńskiej nie zapomniano i postarano się o zagwarantowanie jej autonomji, umożliwiającej rozwój kulturalny w duchu narodowym polskim. Ponieważ sprawę wyodrębnienia Galicji i inne zmiany konstytucyjne na razie odroczone—odezwa rzezona sprawę ziemi cieszyńskiej oddaje opiece Koła polskiego, w tym czasie, kiedy stanie się ona aktualną.

Nad odezwą tą wywiązała się w Kole polskiem ożywiona dyskusja, w której zabierali głos posłowie Sredniawski, Daszyński, Fertil, Michejda, Haller i Sliwiński.

W rezultacie powzięto uchwałę, wzywającą Koło polskie i komisję parlamentarną do strzeżenia tej sprawy przy nowym układzie warunków.

Kronika

— Z Chrześcijańskiego Tow. Dobroczyńności. Pod przewodnictwem p. A. Zieglera, odbyło się w ubiegły piątek posiedzenie zarządu Chrześcijańskiego Tow. Dobroczyńności, na którym załatwiono między innymi sprawy następujące:

Rada zarządzająca przyjęła ofertę p. Mettnera na oddanie w dzierżawę domu przy ulicy Cegielnianej № 75 dla pomieszczenia połączonych dwóch przytułków położniczych, i uprosiła delegację szpitalną i członków Komitetu, aby uchwilił wskazówek, w jaki sposób należy dokonać przeróbek i tak urządzić lokal.

Odczytano testament s. p. F. Wuttkego, byłego członka zarządu i skarbnika Tow., który zapisał między innymi legatami mk. 6000 dla Łódzkiego Chrześcijańskiego Tow. Dobroczyńności, oraz mk. 2000, jako fundusz dla kasy przezorności urzędników Towarzystwa.

Uchwalono wyznaczyć jednego z członków zarządu dla wywindykowania sum testamentowych.

Postanowiono uprosić ks. prałata W. Tymienieckiego i ks. S. Popławskiego o zajęcie się sprawą, związana z zapisem s. p. J. Owczarka, który ofiarował na rzecz Chrześci. Tow. Dobroczyńności nieruchomość przy ul. Lutomierskiej, № hypot. 1952, pod budowę ochroni dla biednych dzieci wyznana rzymsko-katolickiego. Stwierdzono bowiem, że wdowa po s. p. Owczarku, opiekując się tym placem, wydzierżawiła grunt osobom trzecim pod kartofle, gdyż, jak objaśnia, dotąd nikt się nie zgłosił, ażeby zająć ziemię w posiadanie.

Z powodu zaprowadzenia nowej waluty obiegowej w Król. Polskiem, postanowiono zastosować się do roz-

porządzenia władzy i przeprowadzić rachunkowość Tow. Dobr. w markach.

Przyjęto do wiadomości, że wiceprezes zarządu Towarzystwa p. J. Jarzębowski z powodu obarczenia pracą zawodową złożył swój mandat. Uchwalono delegować do p. Jarzębowskiego członków zarządu z prośbą, aby dla dobra instytucji pozostał nadal na swem stanowisku.

Rozpatrzenie próby o dalszą pomoc dla herbaciarni w Chojnach powierzono przewodniczącemu 5 ej komisji cyrkulowej p. Kowalskiemu.

Odczytano komunikat zarządu szpitala „Kochanówka“, że z dniem 1 maja r. b., opłata za leczenie chorych 3-iej klasy wynosić będzie mk. 108 miesięcznie. Rada zarządzająca postanowienie to zaakceptowała. — Przyjęto do wiadomości, że zmarła w roku bieżącym s. p. Julia Speler zapisała między innymi legatami po rubli 100 dla domu starców i kalek i dla Kochanówki. Upoważniono jednego z członków zarządu do odbioru tego legatu.

Wreszcie do przytułku starców i kalek przyjęto 36 nowych kandydatów.

— Przyjazd prezydium R.G.O. Miejscowa Rada Opiekuńcza została zawiadomiona, iż dziś w niedzielę przybywa do Łodzi prezydium Rady Głównej Opiekuńczej w osobach prezesa ks. Sapięhy, wiceprezesa pana Stanisławskiego, oraz pana Olszewskiego.

Jutro w poniedziałek Prezydium R.G.O. będzie wizytować miejscowe ochronki i zakłady dobroczynne.

— Otwarcie parków. W dniu dzisiejszym otwarte zostały dla publiczności wszystkie parki miejskie.

— Koncert inauguracyjny w Helenowie. W dniu dzisiejszym więc rozwierają się na oścież gościnne podwoje rozległego parku helenowskiego, a artystyczna drużyna Łódzkiej Orkiestry Symfonicznej — z pp. Lewakiem i Nudelmanem na czele — rozpoczyna pod dyrekcją p. Bronisława Szulca szereg koncertów.

Ponieważ ruchliwej administracji parku udało się — jak nas informują — zaabonować na ca cały sezon dla swych gości również piękne, pogodne dni, nie ulega więc najmniejszej wątpliwości, że wobec tak sprzyjających koniunktur—koncerty w Helenowie cieszyć się będą niezwykłym powodzeniem, gdyż trzymaniem dotąd pod przymusem, w dusznych murach mieszkańcy tłumnie pospieszają skorzystać z nadarzającej się okazji spędzenia paru chwil na świeżem powietrzu, przy dźwiękach doborowej muzyki. W celu uwzględnienia wszelkiego rodzaju wymagań program Ł. O. S. zapowiada następujący tygodniowy rozkład koncertów:

Poniedziałki: Wieczory muzyki lżejszej. Wtorki: Wieczory oper i solistów. Srody: Koncerty symfoniczne. Czwartki: Wieczory walców i operetek. Piątki: Wieczory kompozytorskie. Soboty: niedzielne i święta: Koncerty popularne.

W niedziele i święta koncerty poranne od godz. 8 do 11. W razie niepogody koncerty odbywać się będą w wielkiej sali Helenowa.

